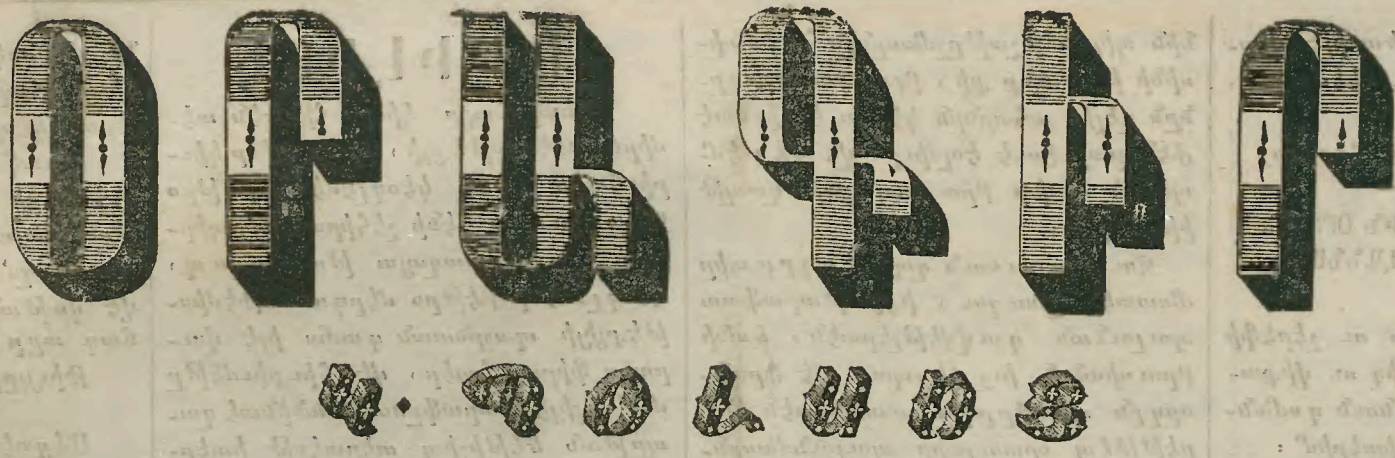


Օրագրերին սկսելի գըլ-
մէթի բնէն օրագրագ 200
գըլ օրագր , պէնէր նիւս-
խէսի 40 ար բարաւա սու-
թըրաւագ տըր :

Թաղարարաւ միւլթէ-
րի եազըրաղ իսթէնէն-
լէր , սկսելի պէտէնիւի ի-
քի Օսմանլը լիւսաը ըն-
չին կէտնտէրմէլի , վէ եա-
խօտ պուրաւաւ պիւր ա-
տաւ կէտնտէրմէլի տիւր-
լէր :



Իլանաթլըն սըրաթը լիւ
տէ ֆա իշին 2 ցըլ . իրին-
ճի տէ ֆա իշին 1 ցըլ . վէ
գիւտալէ նէլը օրուսնաղ-
լարա բաղարըղ օրուսն-
աղ տըր :

Մէթուպ վէ տալըն
Ֆրանսիացի եօղուսն-
տա Կուսուֆեան խանը-
նըն իրինճի զաթլընտա
նիւմը 4 Օղսն խան-
տարեան խանիւն կէ տնտի-
րիւնէր տիւր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏԲԱԿԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ 1870 ՆՈՒՄԱՐԻ ԷՎԻԼ 11 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 27 ՅՈՒԼԻՍ 1870 ԱՆԱՅՐԱՆԱՍ 8 ՕԳՈՍՏՈՎ ԹԻԻ 208

ՆՍԹԱՆՊՈՒ 27 ՅՈՒԼԻՍ 1870

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ՄՈՒՀԱՐԵՊԷ ԻԻՋԵՐԻՆԷ ՏՐԱՆՍՄԱՆԸՆ
ԷՅԳԵԱՐՈՐ ԱՄՄԵՍԻ

Պիթարաթ մէմայիլըլէրն սէրպէսմ
զաղէթայիլի թէվարիխն պէտիւր
ժուրիլէր օրաճաղար տըր :

Օ վաղըր կէշմիլ վէ եախօտ տա-
հա կէշմիլ տիւր քի , Ֆրանսանըն
սէրպէսմ եաղանալը վէ սէրպէսմ յէնլէր
Պ . աը կրամանըն սուհա տայիլ իթաի-
լի հարէթէլլէրի , Պ . Պէնէտէթլինին
թէթարպիլի թալիսթալը , Պ . Օլի-
վիէնին սուհ իշին չէտիտ աղղուսը ,
վէ իսթէրաթ Դաթօլթէն սուհը
պաղը սաղաւմայա տայիլ գալղոնէն
թիւթիլի ճահո ու իգտամաթը իգէ-
րինէ խուլուսթարանէ վէ եֆթար-
տըղ պիւր խոտա պէյան իթմէյէ պաշ-
լաղըլար :

Իճթիմալ տըր պիւր զէման սօնրա ,
պիւր Լանթըրն չըղըպ , պու իթինճի
իսթէրաթ օրուսն թուլտուղու թարիլ-
լէր իւղէրինէ , զայէթ չէտիտ վէ
հաղգանիլթլէ եաղանըն նաւըլ քի պի-
րինճի իսթէրաթ օրուսն թարիլինին ա-
լիմ վէ սօն միւլէլիթի քէնաթ թահ-
թիրաթընտա պիւր մուսաթլէտէ պու-
լունտու իսէ :

Հիւլթիմէթլէր տիւլանլարը , տիւլ-
լօմաթմա մուսապէրաթ , վիւլթիւլար
իյդահաթլարը վէ սայիլլէր միւնասէ-
պէթիլլէ պու թէվարիլի եաղըլարաղ ,
միւլթիմէտտիլն տիւլանըն զաւիլ վէ
էֆթարընա մուղայիլ , պէտիւր ալիմ
պիւր ճիւնհա սաթըլան մուհարէպէնին
սէպէպի օլան էպարըլարը միւլթլէյիլն
օլաճաղար , վէ էր եա կիւն , հէր
չէյ զահիլլէ չըղաճաղ տըր :

Պու կիւն , Ֆրանսատա , չիմիլթի-
հիւլթարըն թահթընտա , եանի չէ-
հիլ էմինի խարիսթինին թէսաթի
թահթընտա պիւր թաղըմ խաղ պու-
լունտաղաւ տըր քի , իճապը իգթի-
ղաթընտա էմր օրուսնաղղու պիւրլէ , սօ-
գաղըլարտա նիտա իլլէյիլէր աճալլիլ
թահթիլ իթմէյէ , եախօտ պիւր սէ-
ֆիլ իւղէրինէ հիւճա իթմէյէ , վէ եա-
խօտ Մ . Բիթիլթընին էմր մախաւսէ-
սի իլէ Մարսէյյէյ միլլէթ շարըղը-
նը թէթէնիւմ իթմէյէ հաղըր տըր-
լար :

Պիւր թաղըմ էալի վաղըր վիւ-
թըլարտաւ միւլթիլթիւ պիւր սէնա-
թօ վէ պիւր տախի հէր տաղար հիւլթ
խաթի պիւր բաղըրմէնթ մէճլիսի , մու-
ղայիլ էֆթար իլլէ զուհարա կէլլէն
հէր թիւրլի սէսլէր , եախօտ ճօշ-
կուն կէտնտէրլէրէր զաղըր իրթմէյիլ
խաթիլլէր մէն իլլէյիլէր , գաւա իլլէ
խալլի միլթիս պիւր մէպաղ վէ չու
գաւաթ պիւր տախի ինսանլարըն էօմ
ըն , եաղըր պիւր զալթըն իլլէյիլ :

նին մաղաթիլիւլարը օլան պիւրիսի-
նին էմինէ միւլթիւլարը պուլունտալ-
լընը գաղար գըլար :

Պու ճիւլլէ պիւր կէրէք նահիլլէ-
լէրաթ վէ կէրէք տախիլի մէմալիլ-
աթ հէմ ընթիւլլիւլէն վէ հէմ տա-
խի իպէրալ աճալի թարաֆտարըր
օլան խալլի առէտ սէրպէսմ զաղէ-
թալարը պու մուհարէպէյէ մուղայիլ
էֆթարտա կէթմէթալիլ : Լաթին
մուհարէպէ թարաֆտարըր օլան
զաղէթալար , եա հիւլթիւլթիլ , եա
նաֆիլլէ նէղաթիլլէնին վէ եախօտ չէ-
հիլ էմանէթլինին միւլթիլթիլ կիւ-
րուհունտան պուլունտան զաղէթալար
տըրլար քի Պուլըլարտան վէ հիւ-
լթիւլթիլ տայիլլէրինտէն պաղըպ մա-
հալլէրաթ եա ընթ աղ սաթըլլըր վէ
եախօտ աղա սաթըլլըրալ :

Պիւր կէլիլ քի պուլըր պա-
ղըլաղ ընթիւլլիւլէր տիւրլէր քի
իսթէրաթ օրուսն իւղէրինէ թէհայիլ-
լէն նաղար խան վաղըր մաղալար
տըրլար , վէ հաթմա մէմալիլթաթ
թէհիլլէյէ սաղար կիւրուհա իլլաղ
օլուսն աղըլար , վէ միլլէթլէրին հու-
ղուղը հաղըրտա մէվիլլէ ինթայէ
գօնուլան պիւր հաղարէթէր գաղըր
կէլլէրէրէր էլ չըղըմաղա թէլլիլթ
իսթըլլէր :

Մ . Բօշթօր պիւր մէլթիւլ վաթ-
թաթ իլլէ մահպէստանտէն քէնաթի-
նին հէմ էֆթար տօսթլարընա չու
աթիտէր մէմալէ չաթան ճիւլթիլլէրի
եաղար քի , հէր նէ գաղար սէրթ ի-
սէլլէր , պու ճիւլլէ կիւն սահիլ տի-
լէր , չէօլլէ քի մուհարէպէ քի եաղը-
նը մէմալիլլէն հուտուալարը մուհա-
ֆաղար էֆթարընա մէմալիլ տէլիլ
տիւր , ճիւլթիլլէ տայըլլըր :

Ֆրանսա հիւլթիւլթիլ թարաֆթը-
տան կիլլի վէ ֆէստաթը կիւրուհ
տէյու ֆաթ օրուսն հէր միլլէթլին
չաղընա գըլար , Ֆրանսանըն քէնաթի
վէլլի աճալըր ընթ նէհիլլէտէ վաթ-
թիլ իթմէյէ աղղուսնը հուտուլլէ չը-
գաղարաղ նիլթիլլէ Ֆրանսայը կիլլիլ-
թար իսթէթէր օլան պիւր ֆէլթաթլինէ ,
եանի գօնուսը պուլունտան գաղըն-
տալարընը էօթիլլէր միւրաւորնա
գաղըր ընթթիլթիլ իլլէյիլթաթ տիւր :

Հաթթա Ֆրանսատա ումալիլիւ-
տուլարըն հէր միւղաթըրաթընտա վէ
միւղաթաղարտա տախիլ օլուսնա
տէթիլ գաղար իւղէր սէրպէսմ
պուլունտան Մասօն գաղարալարը տա-
խի անըն պու հաղըր թէլլէպիլի-
սաթընը ալլէնէն , զօմլու պիւր հիւ-
լթիւլթիլ իւղէրինէ միւլթիլթիլթիլ
վէ աղլէ մաղըլար պիւր հիւլթիլ ,
թէլլէյիլ իսթէթէր , վէ էկէր պէթ-
լէ պիլ էսա պիւր սէպէպլէ սուրէ-
թը թաղըրիլլէյիլթաթ պուլունտան ֆու-
լուհաթըր գաղաւտա տախիլ իլլէն քէն-
աթիլլիլ իլլէյիլթաթ առա իթմէյէ ըղըր
տըր տիւլթաթ տիւրլէր :

Ֆրանսատա գուլթիլ հարպիլլէյէ
տայիլ չէտիտ մուսաթլէլլէրէ մաղայիլ
օլան աճալլիլ հիւլթ իսթէն աղըլլը վէ
թէտալիլլէ պէյանաթլարա , Գալանին
մէճլիլլէտէ աղղարտան օն քիլլինին
մուհարէպէ իթմէյէ էֆթարընը ըն-
աղա իթմէյէ տայիլ իւրար իթաիլլէ
րի պէյանաթլար իլալլէ իթմէյէ ու-
նաթմայըր , քի մէրթուսնալլէր Ֆր-
անսանըն հաղըր օլուսնը , վէ
պէթլէ պիւր վաղա թէլլէպիլլէտաթ
աղա հիլ պիւր կէտնա հաղըրլէ եա-
ղըլաւաղաղըն տախի պէրապէր
պիւրիլթիլլէր :

Պիւր ճիւլլէ Գալանին մէճլիլլէն պու-
սն նէֆէր աղղարըն իսթէրի , նաթըլ
քի պիւրիլ ֆարիլլէրէր մուլթիլլէրիլ
պէտանըր էֆթար իլլէր , թէվարիլ-
լէրաթ մուղայիլ պուլունտա չայան
տըրլար , պու իլլինին իսթէրաթ օր-
պիւրինին իսթէրաթ օրուսն իլաւաթ պէտ-
պալտ օլուսնաղաղ , կիւն կէլլէնէր
քի էր չօղըր պուլըրըն իլիլլիլլէ-
նէ հաստ չէլլէնէրլէր տիւր , վէ հաթ-
թա աղըր քէնաթ մէմէթլէր իլլէր տա-
խիլլէտէ պուլունտան միլլէթ տալլարը :

Շիմիլ խարիսթաթ պուլունտան ա-
հալլէր , պու կէտնա իլիլլիլթ իւղէ-
րինէ թէլլաթիլլէ իթմէյէ սէրպէսմ
տիւրլէր աղա պէլլէմէթիլլէն , քի
զալլէպէ եախօտ ֆիլթուհաթ մէղթիլթ
իլիլլիլթ թաթաթիլ իթմին , նաթըր քի
մուհարէպէ թաղաֆիլլէրէր տախի
պէլլէմէթաթ տիւրլէր :

Ալլէ խուտա պու միւլթիլլէ պիւ-
լէ , Մ . Թիլթ տախի Գալանին մէճ-
լիլլէտէ աղղարըն Էթէրիլլէթլինին
պէյանաթլարընա գաղըր խաւաթ իլ-
լէտիլլէ իլլին չէրէթլէ չայէթիլթ օլուսն
ղընու իւղար իթմէյէ ունաթմայըր :
Մէթթիլլէրաթն իսթընտա :

Ֆրանսա վէ իթմիլլէ
Ֆրանսատան յուլիս 22 թարիլի
իլլէ իլլէ Ֆրէ Ֆրէյ զաղէթաթընա չու-
աթիլլէրէր մէթթիլլէ վաթիտ օլուսն
տըր :

Մէմուլըր գալլ իսթիլ մուհարէպէ ի-
թալեան օրուսնաղղու մուհարիլ պիւր
հալլէ վաղ իթմէյէ իլլին , միւլթիլ թէտ-
պիլլէր էլլէ աղընաղաւ տըր : պու
կիւն աթթիլլէ Մէրտաղը սալլ վէ-
րիլլէր օլան մէմուրալլին թէրաղիլլէ
նէ տայիլ պիւր էմր ընթիլ նէլը իթ-
աիլ , ալիլթար տուրլէթաթ պու հա-
ղըրլըլարտան մաղաթա պաղըրա պիւր
չէյ օլուսնաղ , իլլա իթալեան տա-
թիլլին թօմանըն հուտուա պաղըրը-
նը մուհաթաղա իթմէթալին իպարէթ
տիւր , Լաթին պուլունտա մուղայիլ օլուսն
գալլ իլլէն պիւրիլլէթաթ տիւր իլլէ
յա մէղթիլ թէտաթիլլէթաթ աթթիլլէ
չիմիլլէ տէլլին էթարըն սաղըլաղըր
օլան պիւր նիլթիլլէ մէմալիլ տիւր , չէթլէ
քի կէթա Ֆրանսա վէ իթալեան պէյ :

նինտէ աղա օրուսնաղ օլան պիւր ահա-
նաթ մուհարիլլէ իթալեան պօրըր-
տըր Ֆրանսանըն թէլլիլլէ իւղէրինէ
100,000 աաթթիլ Ֆրանսայա վիլլէյէ :

Պու հալաւաթիլ իւղէրինէ քի
սահիլ տիւր տէյու կէթիլլէթաթաթիլ ,
չուտու տախի իլալլէ իթմէյէ իսթէրիլ
քի , Շիմիլ իթալեանըն չիմիլթիլլէր
մէրթէրի հիւլթիլլէթ թարաֆթընտան
աղիլ աաթթիլ օրուսնաղ թաղըրաթ
իլլին հաղըր պուլունտաղընա տայիլ
էմր մախաւսէ ալիլ իթմիլ տիւր :
Օրուսն Մանթուա վէ վէթոնա թա-
պիլ օրուսնա մահալլէրին աղա է-
րինաթ թէլլէր օրուսնաղաւ տըր
իլլէ աղա աաթթիլլէն իպարէթ օլա-
րաթ , պէլլէր 25,000 նէֆթէրէն միւ-
րէթթիլլէ :

Ալլաղըրմալ մալլաթա իթիլլէ
ալլէն Ֆրանսատա վաղըր Բրուսիլլին
մաղաթիլլէր իսթէրաթ , Գօնթ Պրոտիլլէր
տը Մէն Սիմին , պիւր գաղ իլլաւտէն
պէրու տըր , պուլաւաթ քէնաթ մէմու-
րիլլէթլինտէ , պուլունտաղաւ տըր :

Ֆրանսանըն տաթթիլլէն թօմու-
տան չըղմաթընտան տօղար ինթայէ
գօնուլաճաղ օլան պիւր իթմէյէ տալա
հալլին 19 ունաթ պաղըր չըղաղըր-
մըլ օլաղաղ զօնթ վիլլէրաթիլ Ֆրո-
րանսա կէթիլլէր , Պու իթթիլլէթիլ
նէթալ Մէնապրէա աղա իթմիլ տիւր
իսթէրաթ օրուսնաղ հաղըրլէթլէր ի-
լլէ , պաղըն իլիլլանըն վէ պու վիլլէր-
թալլին եաղարըն իլլէ . իլլէ մէղ-
թիւր իթթիլլէր պաղըրա պէնաթլէ-
րի չու աթիլլէրլէր տիւրլէր :

1 . — Պու կիւնտէն պէտ իլլէ ի-
թալեան գաղըր վէ Ֆրանսա իսթէրա-
թ օրուսն պէյիլլէրէ կէրէք աթթիլլէթ
թէլլարըն վիլլէյէ վէ կէրէք տալլէթ
թէլլաթթիլլէրէ տայիլ պիւր իթթիլ-
թաթ աղա օրուսնաղ տըր :

2 . — 1861 սէպտեմբեր 13 ին ահա-
նաթիլ հարթ պէ հարթ մէվիլլէ ին-
րայէ վաղ իլլէյիլլէր պաղըր սաղա-
նաճաղ տըր :

3 . Ֆրանսալ տաթթիլլէ թօմանըն
մէմալլէրլէր վէ թօմաթ միւլթիլլէր
թէպէ սէրիլլէ թէլլէր իսթէթլէր տիւր
4 . իթալեան հիւլթիլլէթիլ պօրթըր-
տըր , քէնաթ գաղլլէյիլ աթթիլլէր
իլլէ Բարանըն մէմալլէրին կէրէք մու-
հաթթէր օլունտաթա վէ կէրէք տայիլ
պիւր հիւլթիլլէ մուհաթաղա իթմէյէ :

5 . Բարանըն մէմալլէրլէր թէլլէր
քէտէ պուլունտաղըն էնաթաթ իթալեան
հիւլթիլլէր անը մուհաթաղա իթմէ-
յէ քէտիլլէն միւլթիլլէր օլուսն ի-
լլին ինաղ իթթիլլէր հաղըր , Ֆրան-
սալ իսթէրաթ իթթիլլէր պաղըր իս-
թիլլէր վէլլէր պօրթըրաթ տէր
իւհաթ իլլէր :

Պու ահաւաթ էլան ընթիլլէ թա-
տիլ օլունտաթըն տըր : պու ճիւլլէ
աղ կիւնտէն պու մուհիլ խուտա

աղայոց գլխուն կը խփէր որ հանգարտ կենան, սորքի տակ չի պարտին ու ապին անգին չի վազեն: Երբեմն ալ քթովնոր տուփը գրպանէն կամ ծոցին հանելով թամի կուտար, ինքը կը քաշէր, կը փուչտար, երբեմն խաչ կը հանէր կամ զարմանալով անհիմէր, ու քթովնոր ալ հրամայէր յետոյ ծանր ծանր գալով իւր տեղը կը կանգնէր կամ տեղադրէր հրամանը կը կատարէր:

Երբնոր տան սրբային ալ տաճարայ պէս խոտ հնձելու, կալ կատարու, այդի փորելու, յոտելու, թաղելու, դարման կրելու հոգ տունենալով, ճիւղաւորով աչքերնին ճմաւցին ու քնադուրի մասն դուր որ կենդանաց ու ձիանոց խոտ տան, տակերը սրբեն, ջուրը տանին, դարմանեն, ու հետը խաղ տանով կըրկին ետ բերեն ու գնան տուն:

Յարգելու հարմարը՝ ասպարոյր շտապոյն չըրալ մինչև քթովնորն կէտը վեր քաշած, քոչ ու լաչակի ծայրը մինչև աչքերնուն տակը վայր քաշած, որ ալ երեւնին չէր երեւէր, թիկնոց կոտակին, մալի կամ կրտուսի շաղկով զարդարած, մէկ մեծ գոտիով մէջքերնին չորս հինգ պոտյո կապած, թուշնի պէս կուփ կուփ վեր թռան, երեւնին մէկ քիչ ջուր քանցին, փէշով սրբեցին ու որն ըսկընց տունն աւելը որը դուռը սրբել, որն ալ հրահանը դուրսու, կըրկել ըրաւ որ թանկը վառէ ու տան հողը տանէ, պղինձները վերան դընէ ու կերակուրները եփէ, պատրաստէ:

Տան մասնակ ալ ջրկներն ալ գըլխինն սանտրեցին ու մաղերնին հիւսելով քամակին ձգած, կարմրագագաթ բրդաձև մորթէ գտակները գըլխներնէն՝ ականջնուն կապեցին, դաստառակն ուսերնին ձգելով կուսի վերան դըրին, բերանը կայան ու գնացին որ տան համար ջուր բերեն, ու երկար ժամանակ ջրին քով կրտուսին խօսելով, ծիծաղելով, ամեն մէկըն իրենց տունը գնացին:

Արեգակի շողն ինկաւ տանը մէջ, հիւսիսը մէկ կողմէն կը լողար, ու սուրբով մէկը պատուհաններէն ներս կ'ածէր, ու աչք ակնալ կը լեցնէր, աղայն ալ քնաթափափ վեր կացած թոնիկ չորս կողմը բոլորուած ու դեռ անդուայ, սորքերնին դետին կը զարնէին ու մօրերնուն կը խփէին որ հաց առնեն ուտեն: Աթարի սեւ ծուխը դուռն ու երգիքը բռնած, տունը մըլի ծով էր դարձուցել, այնպէս որ մարդու աչքը առաջն եղածը չէր կարող չնկել, երբնայց աղաղակը գլուխ կը տանէր, ուղեղ կը ծակէր, որը օրորցնէ մէջ կուլար, ու ըր գեւ վերմակի տակը աչք ու բերան ծխով լեցուած կը դուռը, բերանին կուտար, որն ալ տրուած հացով չէր հերքէ չըլլալով կրկին կը ժընգ-ժընգար որ ալ տան, խեղճ ամառիկ կնիւ, հօ, չէր գիտեր թէ որուն բերանը գոցէ, որուն աչքը կ'աղայցնէ, ու իր բերանն ու աչքը, հօ, բաց ու խուփ անելով համարեալ թէ մեռել էր: Երբեմն ծուխ էր կուլ տուել, քթովնոր քաշել, փուչտել, հաղացել, որ սիրտն եկել կոկորդին դէմ էր աւել: Երբեմն աչքերնը տըրտըլ ու աղի արտասուք թափել էր որ աչքի լոյսը թռել էր, այնքան կուրջկուրացն հաւ կուրի պէս պարտէ, անկիւնէ անկիւն էր ընկել որ ալ մէջքը քաշել չէր կարող: Թանկին ալ քանի կ'երթար կը թեժանար, սըղ-սըղնէնը գլխով թափով կ'երկէին, ինքն ալ թանկ չորս կողմը վեր չի վեր:

Երբ աւել քոչ, սրբեց, կերակուրներու համը նոյեցաւ, ալ ձգեց ու կ'սպասէր որ ժամըրը տուն գայ: Ատուծոյ որդիները հասաւ, ծուխը ետ քաշուցաւ, քամին մեղմացաւ, ջրի գնացողները եկան, արդայքն ալ հաւաքուցան, և արեգակը բարձրացաւ: Բայց դեռ Ողորմի աստուածի ձայն չը լսուած, ժամըրը ներք չեկած ո՞վ կարող էր որ բերանը մէկ կտոր բան գնէ:

(Շարունակելի)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՐԳԱՐՈՒԹԻՒՆ

Օտարադրի ճարտարաց ըրած օգտակար գործերը հանդիսիս միջոցաւ մեր ընթերցողաց հաղորդելու ժամանակ՝ սաստիկ բաղձանք մը կուտանամք Հայերու ըրած օգտակար գործերն ալ տեսնելու և յիշատակելու: Գալ համազում ենք թէ մերադնեաց ըրվ Շարտարաց ճարտարութիւնը գերադասելու կամ դէմ աւոր հաւատարմութեւնը կայ, որուն փորձերը շատ անգամ լուծած ու տեսնուած է: Բայց ամբողջ որ, չը գործածուելով կամ մեռնող չը գընանելով, չէ փայլել, փայլածն ալ չէ քանդուելու:

Երազայի զանազան թանգարանները (միւզէ) տեսնող հայք կրնան մեղի հետ փայլել որ, եթէ նոյն թանգարանները մեր ժողովրդեան աչացն առջև ըլլային, Հայկական հանճարը որքան մեռնող պիտի տեսնէր անոնց մէջ: Երբեք քանի բարձր տաղանդ երեւան պիտի ելլէր ու փայլէր: Եւ եթէ այն երեւան եղած տաղանդը հարկ եղած խրախոյսը գտնէր, որի քանին ներ ալ պիտի քանդուէին իրենց հանճարը սրելու:

Հայաստանի մէջ մեքենական արուեստի մասին միայն իր ջաղացքին գրեցիւնը լսող և կամ իւր սայլին անիւր տեսնող հայք որքան դադար փար կրնայ ունենալ նոյն արուեստին վրայ՝ որ իր փորձն արդատաբար լով կարենայ նոր գիւտ մը ընել, կամ արդէն եղածներուն կ'աւարտելով թիւն տալ:

Բայց և այնպէս հոն ալ երբեմն կը տեսնուի անանկ հանճարներու փայլը, որ արդարեւ զարմանք կը պատճառէ:

Դեռ շատ օր չէ որ զարմանք լըսեցինք Կարապետ անուն կուսիկնի հայու մը մեծագին չափեր գործելու արուեստն առնայ վարպետի ձեռք բերելը և զայն կատարելագործելը: Նոյն վարպետն այժմ Պոլսու եկած է Կոյսերական բարձրագոյն կառավարութիւնէն քաղաքագործութիւն խնդրելու, և հաւատարմաւ արդիւրէ իմացանք թէ, իւր տուած ներկերուն գոյներն աւելի գեղեցիկ են Պարսկաստանի չափերուն գոյներէն, և ինքը կը հաւատայ եղբոր որ, Պարսից երկու ամսոյ մէջ գործած մէկ շալը ինք 10 օրէն գործելու կերպը գտած է:

Ինչպէս չը զարմանանք հիմայ այս մարդուն հանճարին վրայ, որ թեպէտ ինք տարօրինակ անձ մը կերէի, սակայն իր գործը խելացութիւն ցոյց կուտայ:

Այս օրերու հաճութեամբ տեսանք նաեւ տաղաքագետ Մեծարու Գիւրքեանն Ռուսէն աղայի տուած մէկ նոր և օգտակար կատարելութիւնը տաճարներէն տաղաքագործութեան վրայ:

Տաղաքագործեան համար տաճարները գրեւոր տեսակը հինգ հարիւրէն աւելի ըլլալով՝ գրաւարութիւնը մեծ գոտեարութեան մէջ կը գտնուի, և ծախքն ալ ըստ այնմ շատ մեծ է:

այնպէս որ տաճարէն գրաւարութիւնը հայերնին համեմատութեամբ 6 անգամ աւելի գոտար է և նոյնչափ ալ սուղ:

Արդ՝ Ռուսէն աղան նոր կերպ մը հնարելով գրեւոր տեսակը հարիւր քան և հինգի ինքոյցեր է, որոնք ինք անձամբ փոխադրելով՝ այսօր տաղալ օրինակները կը տեսնուին և գեղեցկութիւնն ու կարգաւորութիւնը անկերեւ կը փայլի:

Տաճարէն գրեւոր մէջ ուրիշ գըծուարութիւն մըն ալ կայ: որ է օտար բառ մը նոր գրով չընալ գրուելը:

Ռուսէն Աղան այս գոտարութեան ալ յաղթել է, ուրիշ տեսակ գիր մը հնարելով, որ միւսէն ոչ նուազ գիրք ընթերցել է, և ձեռքն տարբերութեամբ մեր ու Եւրոպայոց նոր գըրին տեղը կը բռնէ:

Այս Հայկական հանճարին վրայ մեր խնդակցութիւնը յայտնելուս զինի, կը փափաքեմք որ Կայսերական Բարձրագոյն կառավարութիւնը հաճի տաճարական գրականութեան այնպիսի մեծ ծառայութիւն մը արժանապէս վարձատրել:

Կիմայ մեզ հայկական երրորդ հանճար մը ալ յիշատակել հոս, ևւ այնպիսի պայաւորով գոճ ըլլալ, յուսալով թէ ուրիշ անգամ ալ ասանկ յիշատակութիւններ ընելու հաճութիւնը պիտի ունենանք:

Որոշորները կը պատմեն թէ հայուն մէկը (որուն անունը չէր յիշատակուած, ևւ հարկ է հրատարակել որ ամեն հայ տեղեկանալու հաճութիւն ունենայ, ևւ անմուտ պահուի ապագային), նոր տեսակ գնաակ մը (գուրչուն) հնարել է, որուն կատարելութիւնն այն է թէ, հասարակ գընտակի նման զարկած տեղը չձակեր միայն, այլ ևւ մտած տեղը կը բըռնի, հետեւաբար խիստ շատ աղաւթ է հասարակ գնաակէն: Ասոր փորձը թօփահանելի վերադասուել փաշային ներկայութեան ընելով՝ նորին վսեմութեան գոհունակութեամբ արժանացել և ի վարձատրութիւն իւր գիւտին հինգ հարիւր դուրուշ ամսական կադուր է մինչև ի մահ:

Մերաշնայոց այսպիսի գիւտերն ու ճարտարութիւնները հանդէսիս մէջ յիշատակելը մեղի նուիրական պարտաւորութիւն կը համարենք, որ անմուտ անալով օր մը հայկական ճարտարութեանց ցանկին մէջ անցնի իր ժամանակովն ու անուամբը: Անոր համար կը փափաքեմք որ այս մասին մեղի գրուոր մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդուին:

(Արեւիկա)

Մեր Մեծ պաշտօնակցին տեսութիւնը մենք ևւ կրկնելով կը անքթ թէ՛ քանդակութեան չըգոյրթիւնը ինչ հանճարներ ևւ ինչ գիւտեր արդեօք կ'ենդանայն գերեզման ինքնած է:

ԻԼԱՆԱԹ

Թ. ՆԱԶԱՐԱՆԻ

ՀԱՐԱՐԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՅՐԵՆԻՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ
Հայ գրականութեան պարծանք և Հայ լեզուն կենդանի պահող նախնի և արդի ընտիր մատենադիրներէ հաւաքուած է հայերէն լեզուն ուսանիլ փափաքողաց ծաւիղ կրկելու նպատակաւ, դարձեալ մէջ հասիկ դասագիրք: Գին 30 դր:

Թուղթ Կոմիտեիկայ Հայոց պատրիարքութեան Արեւիկայ ի պատասխանի թղթից Ս. Գալանապոլսեան Հռոմայ: Երանի աշխարհաբար լիտանը ի պէս:

Վէ 27 սահիթէ տէն խաղիթ պուրնան վէ հէր քիթաշարարտաւ սաթըմագտա օրան իւր արտէ զայթ թէմիզ վէ տաղիլ նէթիճէլէրի հալի պուրնատու դուռնան, տիգդաթըմ օգուռնաւորնը խոտակէն իրան խոտիլ:

ՀԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՅԱՆՁԱՅ

Պ. Ետմին Մեկնէնը, Տօթօր Ա. Բօայէրի դասատուի ականջի հիւանդութեանց ի վիճակայ, առաջին օրնականը պատիւ ունի ծանուցանել յարգել հասարակութեան, որ մէկ քանի ամիսի չափ որ քաղաքիս մէջ պիտի բնակի, ամէն հիւանդ կրնայ զինքը դանել ի ինքոյ թէր-հիւան փողոց Ա թիւ տունը, երկուշարթի, չորեքշարթի, և չորաթթ օրերը ժամը տասնէն մինչև յոկ:

SUN FIRE OFFICE
LONDRES
ՍՐԵ ՅԱՅԵՐՕՅԵՐ
ԵԱՆԿԸ ԻԶԻՆ
ՍԻԿՈՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ
Իշուր դուռնան, Լօնդոն 1710
տա թէ՛ քիլ օրնաւ օրնալ, և և և և, վէ Ետմինայ սայիլէ, հէր ճիւղ միտա, փաթիլայաւ ետիօտ դրաթիտ տալիլ ալաթիլ, իմանելուս պուրնան կէմիլէր, վէ տեղեկանալի մալէր, ևաւըմագտա վէ Լօնդոն թափիլ օրնաւագտա պուրնան կէմիլէր վէ զայրիւմ վէ զայրիւմ, ևանկընա գաղը սիկուրթա իթմէր, քէզա գարաթ վէ գիւտնաւաւթըմա Ետմինէ իշին իրան խոտը:
Սիկուրթայ օրնալ օրնալ իթմէրէրէր օլլալը օրնալ իշին, ինարալ զայթ թէմին ֆիկաթ իլէ ալըմագտա տըր:
Զարաթիլ օրնալըմա դուռնանայ մէջքիւրու Գալաթիտա Բէրէմիլէրաւ գարնոտա Եօ 24 Մ. Համոտ Պանդիլէր, վէ դուռնանան Աճէթիլ ինչ միւրաճաւթ իշմէլէրի:

ՄՈՒՀԻՄ ԻԼԱՆ	
ԵԱՆԿԸ ԻԶԻՆ ՍԻԿՈՐԹԱ	
ՆՕՐԹՅՈՒՄԻՆԵՆ ՄԵՐԲԵՐԵԱՅԻ	
ՍԻԿՈՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ	
Պու կիւնիլ թէմիլ սէրմայէրի (անուանական)	Լը. Ինկ. 5.000.000
Աղը սէրմայէ	ԵԱՆԻ Լը. Ինկ. 2.000.000
Շիմայէտէր քեարտան արթըրը	2.858.119
Պու կիւնիլ մէվճուտ սէրմայէրի	4.858.119
Գուրմանանը երլըլը իրտըր	800.000
Իշ պու դուռնանայ 1809 տա, ևանի պուրնան 81 սէնէ էվէլ թէմիլ օրնաւաւ օրնալ, վէ քէնտի սէրմայէրի մաստէ քեարտան արթըրը պէզիլէ մէվալը իլէ տիւնանըն էն պէզիլէ շէրթէլըրի սըրաթնա կէմիլէ տըր:	
Ներէ Եայնիլն քէնտի մարաթայիտա վէ կէրէք Աթմայլ վէ Կալաթա կէմիլէրի: Ետմին քէնտի մարաթայիտա վէ կէրէք Եվ, մարաթա վէ Ետմինայ սայիլէ վէ Ետմին, քէզիլտէ վէ Ետմին վէ Ետմին, սիկուրթա իթմէր իշին իրան խոտը:	
Սիկուրթա թոթմալ իթմէրէրէր Գաւթիտա Գէրգ պէլ խանդուա Եօ 9, մէվըր դուռնան իրաթիլըմա դուրթիլ քեարտան պուրնան անէթիլ Մ. Ռիլըմ Բ. Սուանա վէ Լօնդոն իթման պուրնա Շիլիլ Բալա խանդուա Համարաճուտ պալ Գուրմանան միւրաճաւթ իշմէլէրի:	
ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՆԶ ՎԷ ՍԻԿԻԼԻՆԻՆ	
ՕՊՈՒՆ ԽՕՃԱՍԱՐԱՆ	
Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԱՆ ԲԱԳՈՒՆԵԱՍԻՆԵ	
ԵՈՒՍՈՒՅԱՆ ԽԱՆ Ե. 4-8	